

Vernet
VÅTMARK
i Rogaland

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Jæren
våtmarkssenter

MOSTUN • ORRE • KVASSHEIM

Hva er våtmarker?

Våtmarker er områder med myr, vatn og grunne sjøområder. Her er det har stor biologisk produksjon, og områdene har mange sjeldne arter.

Myrer, elver, bekker, innsjøer og tjern

Langs Figgjovassdraget er det mange rike våtmarksområder, bl.a. Grudavatnet. Vatnet er grunt, næringsrikt og et av Jærens mest artsrike. Her lever et mangfold av insekter, planter og dyr. Det vandrer laks, sjørørret og ål gjennom vatnet.

Grudavatn i Klepp er det første våtmarksreservatet i Rogaland, opprettet i 1974

Elvemunninger og delta

Før Håelva renner ut i Jærhavet, flyter den over en flat slette. Ved høyvann går sjøen inn i elvemunningen og frakter med seg næringsstoffer. Det fører til stor produksjon av planter og dyr som er mat for fugler. De fleste elvemunninger i Rogaland er påvirket av inngrep/utbygging.

Ved elvemunningen i Håelva

Tidevannsoner og gruntvannsområder

Flo- og fjæresonen langs kysten er blant våre rikeste våtmarker. Særlig rik på næring er grunne våger og bukter, der store mudderflater blir tørrlagt ved lavvann. Områdene trekker til seg store mengder vannfugler høst, vinter og vår.

Holmer og skjær

Holmer og skjær omgitt av grunne sjøområder kan og regnes som våtmarker. Her hekker mange sjøfugler, og sjøen er rik på fisk, skalldyr og andre byttedyr. Flere fuglearter overvintrer i de næringsrike farvannene.

Orrevatn I Klepp – ett av 23 Ramsar-områder på Jæren

RAMSAR – verdens viktigste våtmarker

I 1971 ble den første globale avtalen om vern av verdens våtmarker undertegnet i den iranske byen Ramsar. Avtalen, som har fått navnet "Ramsar-konvensjonen", er undertegnet av Norge og 167 andre land (2014).

Norge og Svalbard har 63 enkeltområder eller våtmarkssystem med Ramsarstatus (2014). Områdene er vernet etter Naturmangfoldloven.

Jæren våtmarkssystem

Jæren våtmarkssystem er en samlebetegnelse for de 23 vernet Ramsar-områdene på Jæren, og består av ni innsjøer, tre myrer, ni gruntvannsområder og skjærgårdsområder (se kartet). Våtmarkene er svært viktige for fugler på vei til eller fra overvintringsområder i Europa og i Afrika. I verneområdene finner fuglene mat og hvile før ferden fortsetter sørover. Det milde klimaet på Jæren frister også ender, dykkere, gjess, svaner og vadefugler til å overvintre i de grunne og næringsrike innsjøene og i de frodige marine gruntvannsområdene. I verneområdene er det ikke tillatt med tiltak som kan redusere eller ødelegge områdenes verdi for fugle-, dyre- og plantelivet.

Vadefugler på trekk finner mat og hvile i tarevollene på Jærkysten

Våtmarkene er truet!

I flere tusen år har menneskene dyrket myrer og tappet ut innsjøer for å produsere mat. Særlig de siste 100 årene har ødeleggelsene av våtmarkene vært dramatiske. Våtmarkene hører til de mest artsrike naturtypene vi har.

Forsviner våtmarkene, mister vi også plantene og dyra som bare lever i disse områdene. Dessuten er våtmarkene viktige som vannkilder. Omlag halvparten av verdens våtmarker er helt eller delvis ødelagt siden den industrielle revolusjonen startet rundt 1850. Det gjelder også i Norge, og særlig på Jæren. Byvekst og effektivisering av jordbruket har gjort at våtmarkene nå er en utryddingsstruet naturtype.

Utfylling av våtmarksområdene på Jæren

Jæren våtmarkssenter

Jæren våtmarkssenter (JVS) ble opprettet i 2012 som informasjon- og undervisningscenter for våtmarker. JVS består av tre anlegg: Mostun natursenter i Stavanger, Friluftshuset Orre i Klepp og Friluftsfyret Kvasheim i Hå. Mostun drives av Naturvernforbundet i Rogaland, mens de øvrige anleggene drives av Jæren friluftsråd. Sentrene har gratis utstillinger og tilbud om undervisning, ulike arrangementer og aktiviteter. Oppdatert informasjon kan du få på www.mostun.no og www.friluftsfyret-kvasheim.no

Kontaktadresse JVS: Tlf. 51 52 88 11 /
977 12 253 / e-post: post@mostun.no

Mostun natursenter, Stavanger

Friluftsfyret Kvasheim, Hå

Friluftshuset Orre, Klepp

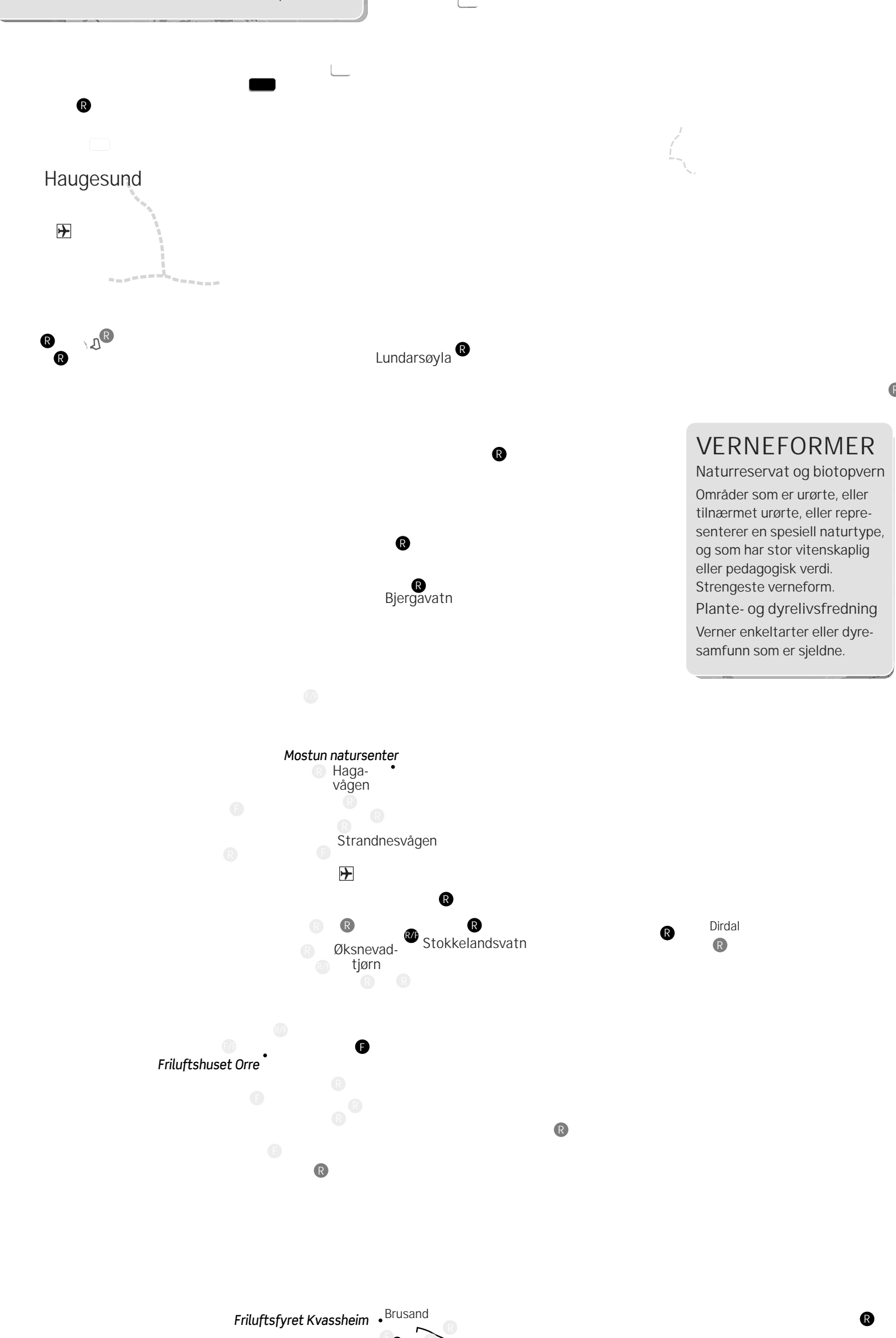
Verneområder for VÅTMARK i Rogaland

VIKTIGSTE VERNEREGLER

- Det er ikke lov å skade eller forstyrre dyre- og fuglelivet.
- Jakt og fangst er forbudt i flere av verneområdene.
- All vegetasjon er fredet i reservatene.
- Oppføring av bygninger, vegbygging og drenering m.m. er ikke tillatt i reservatene.
- Camping, telting og motorisert ferdsel er ikke tillatt.

FULLSTENDIGE VERNEREGLER FINNER DU PÅ NETTSIDENE miljodirektoratet.no, lovdata.no og fylkesmannen.no/rogaland

Brudd på vernereglene kan meldes til Statens naturoppsyn tlf. 51 56 89 13/959 67 239, eller til det nærmeste politidistrikt.

VERNEFORMER

Naturrestat og biotopvern
 Områder som er urørte, eller tilnærmet urørte, eller representerer en spesiell naturtype, og som har stor vitenskaplig eller pedagogisk verdi. Strengeste verneform.
 Plante- og dyrelivsfredning
 Verner enkeltarter eller dyresamfunn som er sjeldne.

- Jæren våtmarkssystem – 23 reservater og fuglefredningsområder med RAMSAR-status
- Naturrestat myr
- Naturrestat og fuglefredningsområde våtmark
- Vernegrense
- R= Naturrestat / F= Fuglefredningsområde
- P= Plantelivsfredning

UTGIVER: Fylkesmannen i Rogaland og Jæren Våtmarkssenter (2015).

FOTO: Friluftsfyret Kvasheim/Friluftshuset Orre: Jæren Friluftsråd, Mostun natursenter: Erik Thoring. Øvrige foto: Roy Mangersnes

KART OG LAYOUT: Ellen Jepson / TRYKK: Kai Hansen